

KPT 13-025

Besluit Kwalificatie-eisen voor praktijkopleiders, werkbegeleiders en supervisors opleiding psychotherapeut

De Kamer Psychotherapeut,
kennis genomen hebbende van het rapport van de Commissie Praktijkbegeleiding psychologische BIG-opleidingen,
stelt de volgende eisen vast ten aanzien van praktijkopleiders, werkbegeleiders en supervisors.

Artikel 1. Begripsomschrijvingen

In dit Besluit wordt verstaan onder:

fte werkervaring:	voltijdse werkervaring, of equivalent daarvan in deeltijd;
hoofdopleider:	degene die verantwoordelijk is voor de opleiding tot psychotherapeut;
opleidingsplaats:	een ten behoeve van de opleiding ingestelde arbeidsplaats binnen een erkende praktijkopleidingsinstelling;
piop:	psycholoog, pedagoog, geestelijk gezondheidkundige, gezondheidszorgpsycholoog of arts in opleiding tot psychotherapeut;
P-opleider:	een voor tenminste één van de gezondheidszorgpsycholoog-specialistenopleidingen erkende praktijkopleider die eindverantwoordelijk is voor de organisatie en kwaliteit van de praktijkopleidingstrajecten van meerdere psychologische BIG-opleidingen, en die in het geval dat psychotherapeuten worden opgeleid tevens erkend is als praktijkopleider psychotherapeut;
praktijkopleider:	degene die de verantwoordelijkheid heeft voor de praktijkcomponent van de opleiding van een of meerdere opleidingen, met inbegrip van de praktijkbegeleiding, hetgeen zowel de organisatie van werkbegeleiding als supervisie inhoudt;
praktijkopleidingsinstelling:	de erkende praktijkinstelling die, of het samenwerkingsverband van praktijkinstellingen dat, het praktijkgedeelte van de opleiding tot psychotherapeut verzorgt;
supervisie:	beroepsgericht persoonlijke begeleiding, individueel of in groepsverband, met als doel de ontwikkeling van het professioneel functioneren van de supervisant, door (a) het methodisch analyseren en evalueren van de door hem verrichte werkzaamheden op het terrein waarop de supervisie betrekking heeft en (b) de reflectie op het professioneel functioneren van de supervisant en de ontwikkeling daarvan;

supervisor:	degene die de supervisie geeft.
Taken en verantwoordelijkheden:	de publicatie 'Taken en verantwoordelijkheden in de praktijkopleiding tot gezondheidszorgpsycholoog en gezondheidszorgpsycholoog-specialist';
werkbegeleider:	degene die verantwoordelijk is voor de dagelijkse begeleiding van de piop bij de uitvoering van zijn werkzaamheden.

Artikel 2. P-opleider

Ten aanzien van de P-opleider die betrokken is bij de opleiding tot psychotherapeut gelden de volgende eisen.

1. Voldoet aan de eisen voor de praktijkopleider in het kader van de opleiding tot psychotherapeut zoals geformuleerd in artikel 3 lid 1, 3 en 4.
2. Aantoonbare competenties op het gebied van implementatie, kwaliteitsbewaking en -borging van BIG-opleidingen binnen een erkende praktijkopleidingsinstelling.
3. Stuur alle bij de opleiding betrokken functionarissen binnen de praktijkopleidingsinstelling aan en onderhoudt relevante externe contacten.
4. De rol van betrokkene is expliciet vastgelegd inclusief de beschikbare tijd, de mogelijkheid in te grijpen door de lijn heen in het belang van de opleiding, en de betrokkenheid bij selectieprocedures.
5. Voert structureel werkoverleg met de portefeuillehouder opleidingen binnen de Raad van Bestuur.

Artikel 3. Praktijkopleider

Ten aanzien van praktijkopleider in het kader van de opleiding tot psychotherapeut gelden de volgende eisen.

1. Minimaal vijf jaar geregistreerd als psychotherapeut, en minimaal drie jaar fte werkervaring als zodanig.
2. Aantoonbare competenties op het gebied van begeleiding, verworven door ervaring en/of opleiding.
3. Werkzaam zijn bij de praktijkopleidingsinstelling voor tenminste 0,5 fte.
4. Actief op het gebied van patiëntgebonden werkzaamheden voor gemiddeld ten minste 8 uur per week.
5. De rol van de betrokkene als praktijkopleider is expliciet vastgelegd. Daarbij dienen te zijn vastgelegd:
 - o de verantwoordelijkheden van de betrokkene, conform de omschrijving in Taken en verantwoordelijkheden;
 - o de tijd die betrokkene hiervoor beschikbaar heeft;
 - o de bevoegdheid van betrokkene om in te grijpen door de lijn heen, indien het belang van de opleiding dit vereist;
 - o toegang van de betrokkene tot de leiding van de instelling, hetzij rechtstreeks, hetzij via de P-opleider.

Artikel 4. Werkbegeleider

Ten aanzien van werkbegeleider in het kader van de opleiding tot psychotherapeut gelden de volgende eisen.

1. Minimaal drie jaar geregistreerd als psychotherapeut, en minimaal drie jaar fte werkervaring als zodanig.
2. Aantoonbare competenties op het gebied van begeleiding, verworven door ervaring en/of opleiding.

3. Werkzaam in de patiëntenzorg, binnen dezelfde werkeenheid als de piop.
4. Tijdens werktijden van de piop voldoende aanwezig binnen de werkeenheid om aantoonbaar de begeleidingstaken adequaat te kunnen vervullen, met dien verstande dat de werkbegeleider in ieder geval aanwezig is tijdens de praktijkopleidingsuren van de piop, dan wel zorg draagt voor adequate vervanging. Daarbij dient de werkbegeleider zicht te hebben op, en weet te hebben van de inhoudelijke werkzaamheden van de piop.

Artikel 5. Supervisor

1. Ten aanzien van supervisor in het kader van de opleiding tot psychotherapeut (inclusief de algemene supervisie) gelden de volgende eisen.
 - a. Minimaal drie jaar geregistreerd als psychotherapeut, en minimaal twee jaar fte werkervaring als zodanig.
 - b. Erkend als supervisor door een SPV en/of ingeschreven in het Register Supervisoren van de NVP, dan wel lid van het NPG, de NVPA of de NPAG.
 - c. Aantoonbare vakinhoudelijke expertise op het terrein waarop de supervisie betrekking heeft.
 - d. Aantoonbare competenties op het gebied van begeleiding (bij voorkeur supervisie), verworven door ervaring en/of opleiding.
 - e. Substantiële recente werkervaring in de patiëntenzorg.
 - f. Niet werkzaam binnen hetzelfde team als de piop.
2. In het opleidingstraject van een piop dient sprake te zijn van ten minste drie supervisoren, waarbij het aandeel van één supervisor niet meer bedraagt dan 50 uur.

Artikel 6. Dispensatie

1. Een hoofdopleider kan dispensatie verlenen van de hierboven geformuleerde eisen met betrekking tot registratieduur en werkervaring, indien hij/zij van oordeel is dat betrokkene aantoonbaar beschikt over een niveau van functioneren dat overeenkomt met de gestelde eisen. Daarbij dient goed gespecificeerd te zijn wat het bereik is van de dispensatie, bijvoorbeeld met betrekking tot het domein (bijvoorbeeld: "alleen supervisie over behandeling van kinderen en jeugdigen") en de looptijd (bijvoorbeeld: "voor de duur van één supervisierEEKS").
2. Een hoofdopleider kan dispensatie verlenen van de eis dat de supervisor niet werkzaam is binnen hetzelfde team als de piop, mits:
 - o hiervoor inhoudelijk zwaarwegende redenen bestaan,
 - o én er afdoende waarborgen zijn tegen rolconflicten.
3. De opleidingsinstellingen houden een register bij van verleende dispensaties. Hierin worden ook de aanleiding en overwegingen die hebben geleid tot de dispensatie vastgelegd. De Kamer heeft te allen tijde recht op inzage in dit register.
4. Eén keer per jaar rapporteren de opleidingsinstellingen aan de Kamer over de verleende dispensaties.

Artikel 7. Slotbepalingen

1. Dit besluit treedt in werking op 1 mei 2013.
2. Dit besluit is van toepassing op opleidingen die starten op of na 1 januari 2014.
3. Ter aanvulling op het gestelde in artikel 6 kan een hoofdopleider dispensatie verlenen voor toepassing van dit besluit met betrekking tot praktijkopleiders, werkbegeleiders en supervisoren die voor de datum van inwerkingtreding van dit besluit reeds als zodanig in functie waren, doch uitsluitend indien het niet-voldoen aan de eisen niet ten koste gaat van de kwaliteit van de opleiding. Deze dispensatie is geldig voor de duur van ten hoogste twee jaar en kan één maal worden verlengd tot uiterlijk 31 maart 2017.

4. Ingeval van een dispensatie als bedoeld in het voorgaande lid is artikel 6, 2e en 3e lid van toepassing.

Toelichting

Algemeen

In de praktijkopleiding van psychotherapeuten is sprake van intensieve begeleiding, waarbij verschillende functionarissen een rol spelen. Naast de praktijkopleider zijn dit de werkbegeleider(s) en de supervisor(en).

Voor de kwaliteit van de praktijkopleiding is het van groot belang dat deze praktijkbegeleiders voldoende gekwalificeerd zijn. Tot op heden ontbrak het echter aan uniforme, landelijke regelgeving op dit terrein. Met dit besluit wordt deze lacune opgevuld.

De regels die in dit besluit zijn neergelegd zijn voor het overgrote deel ontleend aan het rapport van de Commissie Praktijkbegeleiding psychologische BIG-opleidingen. In dit rapport wordt een eenduidig kader geformuleerd voor de eisen te stellen aan praktijkbegeleiders van de diverse psychologische BIG-opleidingen. Hiermee is beoogd een bijdrage te leveren aan de harmonisatie van eisen voor de verschillende opleidingen.

Uitgangspunt voor de voorgestelde kwalificaties vormen de taken en rollen van de verschillende praktijkbegeleiders, zoals omschreven in de uitgave Taken en verantwoordelijkheden in de praktijkopleiding tot gezondheidszorgpsycholoog en gezondheidszorgpsycholoog-specialist (2008). Het streven is na vaststelling van de kwalificatie-eisen door de verschillende regelgevende organen een nieuwe editie van deze uitgave samen te stellen, waarin de kwalificatie-eisen voor de verschillende psychologische BIG-opleidingen zijn opgenomen.

Eisen registratieduur en deskundigheid

Van belang voor alle functionarissen is, dat zij over voldoende ervaring in het vakgebied beschikken. Deze vereiste ervaring is geoperationaliseerd in termen van aantal jaren registratie en werkervaring. Aansluitend bij de bestaande praktijk is als uitgangspunt gekozen voor het aantal jaar dat men geregistreerd is voor het betreffende beroep. Dit garandeert een minimumniveau van senioriteit.

Daarenboven is het uiteraard van belang dat betrokkene het vak in voldoende mate daadwerkelijk heeft uitgeoefend. Hiertoe dient de werkervaringseis.

Praktijkopleider

- Overwogen is of voor de praktijkopleider binnen de opleiding tot psychotherapeut registratie als specialist een eis of desideratum is. De Kamer meent dat dit niet op zijn plaats is. Het beroep van psychotherapeut is een zelfstandig beroep, slechts een deel van de beroepsbeoefenaren is tevens specialist, en men kan uitstekend geschikt zijn als praktijkopleider zonder de specialistenstatus te bezitten.
- De commissie acht het van belang dat de praktijkopleider een deel van zijn tijd zelf werkzaam zijn in de patiëntenzorg. In aansluiting op de omschrijving in het besluit herregistratie gezondheidszorgpsycholoog-specialisten kan hierbij onder patiëntgebonden werkzaamheden worden verstaan: werkzaamheden welke direct of indirect betrekking hebben op de patiëntenzorg. Naast directe patiëntenzorg worden hiertoe gerekend mediërende vormen van patiëntenzorg, patiëntenbesprekingen, patiëntgebonden consultatie en het geven van supervisie en werkbegeleiding over patiëntenzorg, alsmede het geven van leertherapie.

Werkbegeleider

Een belangrijk punt van aandacht is de aanwezigheid van de werkbegeleider. De werkbegeleider is onder andere verantwoordelijk voor de kwaliteit van zorg die de piop verleent, bewaakt het

professioneel functioneren van de piop, en dient beschikbaar te zijn voor consultatie. Dit vereist dat de werkbegeleider zicht heeft op en weet heeft van de inhoudelijke werkzaamheden van de piop. Dit vereist aanwezigheid van de werkbegeleider binnen de werkeenheid van de piop gedurende de praktijkopleidingsuren van de piop. Daarnaast geldt dat de werkbegeleider moet voorzien in 'achtervang' van een andere als werkbegeleider gekwalificeerde professional indien hij zelf niet aanwezig is.

Supervisor

Om de kwaliteit van de opleiding en met name de inbedding van onderdelen in het bredere geheel te garanderen, dient een supervisor op het gebied van de psychotherapie tevens geregistreerd te zijn als psychotherapeut. Dus een gezondheidszorgpsycholoog, klinisch psycholoog, klinisch neuropsycholoog of psychiater, die optreedt als supervisor, moet tevens geregistreerd zijn als psychotherapeut. Omdat de basisattitudes een belangrijke rol spelen met betrekking tot de kwaliteit en effectiviteit van de psychotherapie wordt ook voor de algemene supervisie, die hierop betrekking heeft, vereist dat de supervisor voldoet aan de eisen geformuleerd in artikel 5 lid 1.

Dispensatie

In individuele gevallen kan het verantwoord zijn af te wijken van de regels, zonder dat dit ten koste gaat van de kwaliteit van de begeleiding. Daartoe is een dispensatieregeling geformuleerd. Deze beperkt zich tot de kwalificatie-eisen aan begeleiders. De eisen met betrekking tot hun functioneren (bijv. aanwezigheid binnen de werkeenheid) komen dus niet in aanmerking voor dispensatie. Van belang is dat dispensaties gedocumenteerd worden, zodat de Kamer zich een oordeel kan vormen over de frequentie van dispensaties en de gronden ervoor. Hierbij is gekozen voor een jaarlijkse rapportage door de opleidingsinstellingen aan de Kamer.

Ingangsdatum en overgangsregeling

Dit besluit treedt in werking op 1 mei 2013, maar is alleen van toepassing op opleidingen die op of na 1 januari 2014 aanvangen. Op deze wijze wordt praktijkinstellingen de gelegenheid geboden zich in te stellen op de nieuwe eisen. Voorts is er een dispensatieregeling voor individuele situaties waarin een praktijkinstelling meer tijd nodig heeft om aan de nieuwe eisen te voldoen.

Utrecht, 14 maart 2013

drs. J.A.C. Delimon, voorzitter
drs. H. Thie, secretaris.